

ХУДОЖНЯ ГРАФІКА

«Із усіх красних мистецтв мені тепер найбільш подобається гравюра. І не без підстав. Бути добрим гравером — значить ширити серед громадян прекрасне і повчальне. Значить бути користним людям і угодним Богові. Найкраще, найблагородніше покликання гравера!»

Т.Г. Шевченко

М.І. Резніченко,
Я.М. Твердохлібова

ХУДОЖНЯ ГРАФІКА

Змістові модулі 1, 2

Навчально-методичний
посібник для студентів
художньо-графічних факультетів.
Найменування галузі знань — 0202. Мистецтво.
Напрямок підготовки —
6.020205. Образотворче мистецтво*

*Рекомендовано
Міністерством освіти
і науки України*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 64
ББК 85.12я73
Р34

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, зав. кафедрою образотворчого мистецтва
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
Шевнюк О.Л.;

професор кафедри графічного дизайну і реклами
Державної Академії керівних кадрів культури і мистецтв
Солом'яний М.Ф.;

доцент кафедри рисунка Національної Академії
образотворчого мистецтва і архітектури
Ларіонов Ю.Г.

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(Протокол № 14/18-Г-2500 від 03.12.08)*

Резніченко М.І., Твердохлібова Я.М.

Р34 Художня графіка. Змістові модулі 1, 2: Навчально-методичний посібник для студентів художньо-графічних факультетів. Найменування галузі знань — 0202. Мистецтво. Напрямок підготовки — 6.020205. Образотворче мистецтво*. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2011. — 272 с.

ISBN 978-966-10-0541-8

У посібнику розкриваються принципово важливі проблеми педагогічної технології навчання основ мистецтва графіки. Зміст завдань спрямовано на послідовне формування системи художньо-графічних умінь й розвиток творчих здібностей студентів — майбутніх учителів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Викладення програмного матеріалу передбачає закріплення теоретичних положень графічного зображення у формі практичного виконання навчальних завдань за змістовими модулями 1, 2. Матеріал посібника орієнтує студентів на активну пізнавальну, художньо-графічну та самостійну навчально-творчу діяльність.

Посібник розрахований на студентів художньо-графічних факультетів вищих навчальних закладів педагогічної освіти, вчителів образотворчого мистецтва, керівників художніх студій, слухачів курсів підвищення кваліфікації працівників освіти.

УДК 64
ББК 85.12я73

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути використана
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва*

ISBN 978-966-10-0541-8

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2011

ЗМІСТ

■ Вступ.....	7
■ Художньо-графічна підготовка вчителів в системі педагогічної освіти... 11	11
■ Структура програми навчальної дисципліни «Художня графіка»	14
Опис предмету курсу.....	14
Мета і завдання курсу дисципліни «Художня графіка»	14
■ ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ МОДУЛІВ НАВЧАЛЬНО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ... 20	20
■ Оцінювання навчально-творчих досягнень та якісного рівня професійної підготовки студентів.....	22
Шкала оцінювання ECTS	24
Розподіл балів за результатами теоретичної та практичної підготовки за програмою дисципліни «Художня графіка» І курс.....	26
Основні критерії оцінювання навчально-творчих досягнень студентів на заняттях з дисципліни «Художня графіка»	26
■ ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ ЗА МОДУЛЯМИ.....	29
Основні завдання програми за модулями першого курсу	29
Змістовий модуль 1. Художня графіка як вид мистецтва та креативної образотворчої діяльності.....	30
Змістовий модуль 2.....	37
Семінарські заняття за темами.....	41
■ ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ.....	42
Графіка, її художні особливості	42
Мистецтво графіки, його роль, функції та місце в життєдіяльності людини.....	53

■ ЗАСОБИ ГРАФІЧНОЇ МОВИ.....	57
Засоби вираження форми в оригінальній графіці	57
Художні техніки, прийоми та способи графічного зображення	67
Художня техніка графічного рисування як дидактична проблема.....	71
Сутність поняття «графіка» як зображувальної мови	76
Види графіки та їх особливості	81
Художні техніки оригінальної графіки, прийоми та способи графічного зображення	86
Графічні техніки зображення тушшю різними інструментами	98
Художні техніки комбінованого графічного зображення	102
Художні техніки друкованої графіки в практиці вчителя образотворчого мистецтва	108
■ ПРАКТИЧНА РОБОТА ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ 1, 2	122
Методичні поради. Методика організації графічної діяльності	122
Основи графічного зображення.....	123
■ ІЛЮСТРОВАНА ПРОГРАМА ЗАВДАНЬ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 1	137
■ ЗРАЗКИ САМОСТІЙНИХ ТВОРЧИХ РОБІТ СТУДЕНТІВ.....	165
■ ПРИБЛИЗНІ ПРАКТИЧНІ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 1	178
■ ІЛЮСТРОВАНА ПРОГРАМА ЗАВДАНЬ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 2.....	181
■ ПРИБЛИЗНІ ПРАКТИЧНІ ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 2.....	204
■ СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	210
■ ДОДАТОК 1.....	215
■ ДОДАТОК 2.....	241

ВСТУП

Мистецтво відображає навколишній світ яскраво і різнобічно. В художньо-естетичному вихованні особистості воно виконує специфічну функцію. «Мистецтво, — писав Л.С. Виготський, — є скоріше організацією нашої поведінки на майбутнє, установкою вперед, вимогою, яка, можливо, ніколи й не здійсниться, але яка змушує нас прагнути понад наше життя, до того, що лежить поза ним»¹.

Мистецтву графіки притаманні особливі образи і асоціації, що пов'язані з художнім мисленням митця та його мисленням «в матеріалі» й естетичним відчуттям, художнім сприйняттям реального світу. Психологічне сприйняття навколишньої дійсності відбувається у кожній людини індивідуально на чуттєвому (емоційному) і логічному (раціональному) рівнях пізнання світу.

Процес художнього пізнання особистості здійснюється за умов цілеспрямованого накопичення досвіду, якісний рівень якого зумовлюється образотворчою діяльністю.

Дослідження вказаних складових гносеології — процесу пізнання в системі професійної художньо-графічної підготовки вчителя образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва — є важливим педагогічним завданням аксіології в сучасній системі освіти. В мистецькій освіті індивідуальний підхід до навчання — є педагогічною основою підготовки майбутнього педагога-художника. Індивідуалізація навчання з особисто-орієнтованим спрямуванням є процесуальною динамічною формою пізнання-учіння студентів у процесі їхньої художньо-графічної підготовки.

Індивідуалізація навчання-учіння в процесі професійної підготовки вчителя — це система педагогічних дій педагога відповідно до кожного студента, яка має бути спрямована на максимально доцільне врахування інтересів, можливостей, ціннісних художньо-естетичних орієнтацій особистості з метою її становлення як фахівця та творчого розвитку, формування професійної здатності.

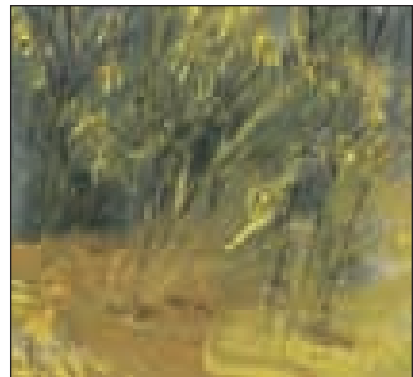
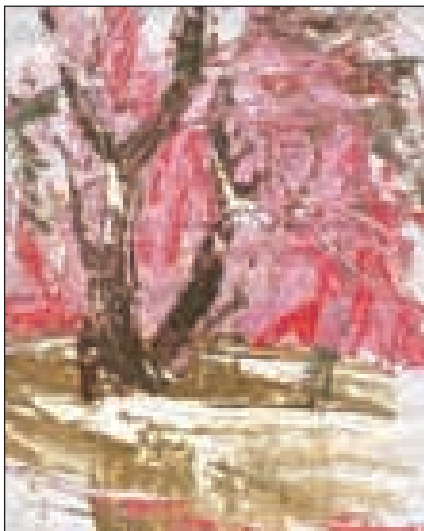
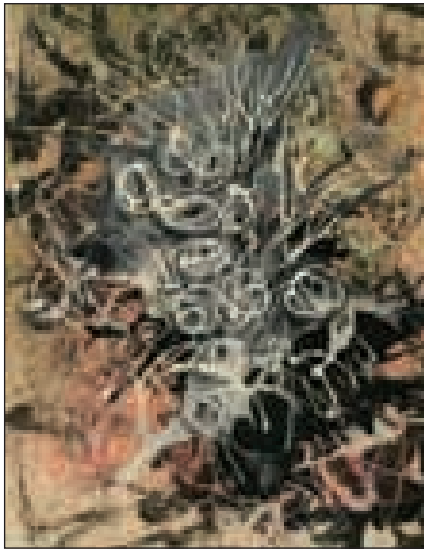
¹ Виготский Л.С. Психология искусства. — М., 1968. — С. 332.

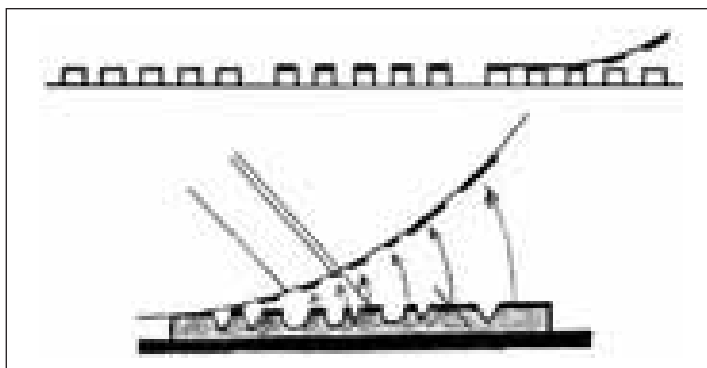
Вправа 3.2. Виконати серію графічних зображень квітів, рослин гуашевою фарбою чи темперою, акрилом, й оформити, як декоративну композицію.

Формат: 1/8 аркуша паперу.

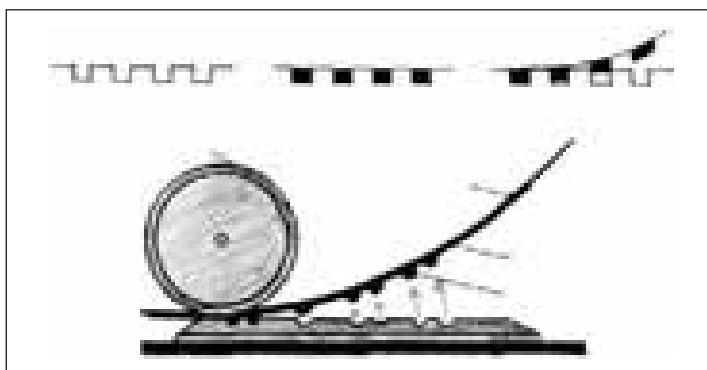
Матеріал: папір, гуаш, туш, темпера, пластикова картка, мастихін.

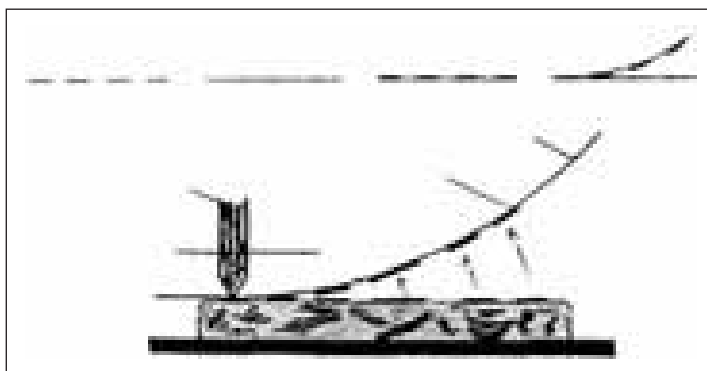

а. Високий друк

б. Глибокий друк

в. Плоский друк

Рисунок 19. Способи друку

а

б

в

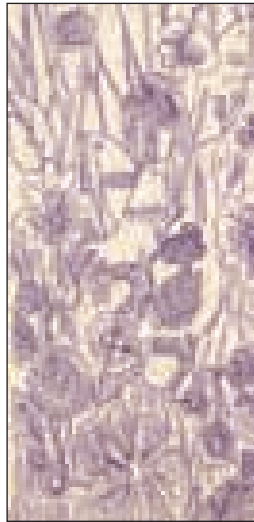

г

Рисунок 20. Змішана техніка, акварель, чорнило, кольорова туш, перо, паличка.
Студентські роботи

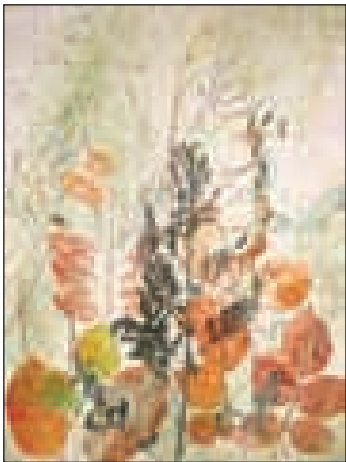
а

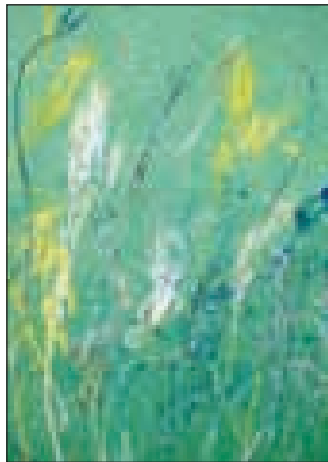
б

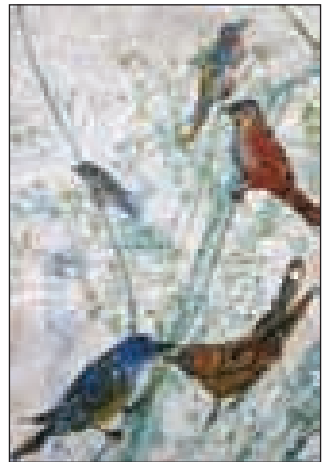
в

г

д

е

Рисунок 31. Різновиди монотипії. Студентські роботи

Навчально-методичне видання

РЕЗНІЧЕНКО Микола Іванович
ТВЕРДОХЛІБОВА Яніна Миколаївна

ХУДОЖНЯ ГРАФІКА
ЗМІСТОВІ МОДУЛІ 1, 2
Навчально-методичний
посібник для студентів
художньо-графічних
факультетів

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Тетяна Риженко*
Обкладинка *Миколи Резніченка, Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Надії Магальяс*

Підписано до друку 30.09.2010. Формат 70х90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 19,89 Умовн. фарбо-відб. 15,21+18,72.

Видавництво "Навчальна книга – Богдан"
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66
publishing@budny.te.ua, office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-0541-8

